

**„Onlajn” okrugli sto
ZDRAVLJE U SVIM GRADSKIM POLITIKAMA –
PET ISKUSTAVA IZ KONCEPTA „ZDRAV GRAD”**

**TEMATSKI OKVIR SARADNJE
LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA BEOGRADA I
GRADSKOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVLJE**

Dr Gordana Belamarić,
spec. socijalne medicine
Gradski zavod za javno zdravlje Beograd

13.05.2024.

Koncept „Zdravlje u svim politikama“

„Zdravlje u svim politikama“ podrazumeva javnozdravstvenu politiku, koja je usmerena na socijalno-ekonomske determinante zdravlja i smanjivanje nejednakosti u zdravlju.

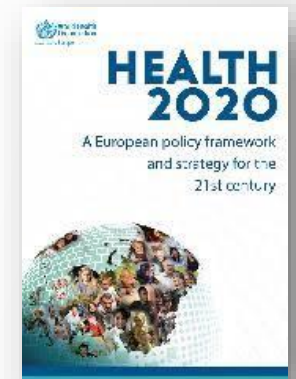
Pristup “zdravlje u svim politikama” (Health in All Policies) znači da se pitanje zdravlja uzima u obzir prilikom donošenja odluka u različitim sektorima, kao što su poljoprivreda, kontrola i bezbednost hrane, urbanističko planiranje i izgradnja, stanovanje, transport, uslova rada, javna bezbednost, zaštita životne sredine, obrazovanje...

Ovaj koncept je na nivou Evropske unije primenjen u okviru međusektorske saradnje, u pravcu realizacije zajedničkih ciljeva *2006. godine tokom finskog predsedavanja EU*, i od tada dobija sve značajniju primenu u relevantnim dokumentima kako na nadnacionalnom nivou, tako i na nacionalnom nivou, u mnogim evropskim zemljama.

Šta su to otporne zajednice?

Zajednice koje reaguju proaktivno na nove ili neželjene situacije, pripremaju se za ekonomske i socijalne promene i promene životne sredine i bolje se suočavaju sa krizama i teškoćama (WHO, Health 2020 - Zdravlje 2020)

- ✓ Unapređenje socio-ekonomskih faktora
- ✓ Smanjenje društvene izolacije
- ✓ Širenje društvenih mreža i očuvanje socijalnog kapitala zajednice
- ✓ Smanjenje nejednakosti
- ✓ Smanjenje društvene izolacije
- ✓ Aktivizam i volonterizam

Grad Beograd

specifičnosti velikog grada

- 17 gradskih opština
- Beograd je specifičan utoliko što je, kao i svi veliki gradovi, najveći potrošač vode, hrane, energije i drugih resursa, a time i najveći proizvođač otpadnih materija, zagađenja vazduha, vode i zemljišta.
- Uslovi života u mnogim velikim gradovima nisu zadovoljavajući i dovode do zdravstvenih problema, koji su karakteristični baš za gradske uslove života.
- Promene u sastavu vazduha, vodnog ciklusa i izmene osobina površine tla predstavljaju neke od pokretača i faktora klimatskih promena, a time i veliki gradovi predstavljaju generatore ovih globalnih promena, koje ugrožavaju živi svet.
- Potrebno je da se na lokalnom nivou identifikuju najveći izazovi i da se na osnovu toga preduzimaju usmerene aktivnosti.

Delovanje u oblasti javnog zdravlja na lokalnom nivou

Saveti za zdravlje

- Saveti za zdravlje osnivaju se u skladu sa Zakonom o javnom zdravlju i Zakonom o pravima pacijenata.
- U Beogradu postoji Savet za zdravlje grada Beograda i saveti za zdravlje gradskih opština
- Obezbeđuju intenziviranje saradnje različitih aktera u oblasti javnog zdravlja na lokalnom nivou i uključivanje lokalne zajednice, u cilju multisektorskog pristupa i stvaranja povoljnijih uslova za bolje zdravlje građana.
- Neki od prioriteta delovanja u oblasti javnog zdravlja su i:
 - ✓ Ulaganje u prevenciju bolesti
 - ✓ Promocija zdravlja
 - ✓ Ulaganja u zdravu životnu okolinu
 - ✓ Proizvodnja zdrave hrane
 - ✓ Socijalna podrška i smanjenje siromaštva

...

Savet za zdravlje grada Beograda

- Prvi saziv Saveta za zdravlje grada Beograda formiran je **2013. godine** (zatim 2017. godine, 2021. i **2023. godine**)
- U skladu sa Članom 15. Zakona o javnom zdravlju Savet za zdravlje, u svom sastavu, pored članova utvrđenih sa Zakonom o pravima pacijenata, mora imati najmanje jednog predstavnika nadležnog instituta ili zavoda za javno zdravlje.

Savet za zdravlje grada Beograda izradio je i predložio

Plan javnog zdravlja grada Beograda sa Akcionim planom za period 2020-2026. godine

koji je usvojen na sednici Skupštine grada Beograda 27.12.2019. godine i objavljen u Službenom listu grada Beograda br. 143/19

Dostupan je na linku:

https://www.eupropisi.com/dokumenti/zdravljeBG143_19.pdf

Saradnja lokalne samouprave i Gradskog zavoda za javno zdravlje Beograd

Predstavnici Gradskog zavoda za javno zdravlje u savetima za zdravlje

GZZJZ ima svog predstavnika u savetima:

- ✓ Savet za zdravlje grada Beograda
- ✓ Zvezdara
- ✓ Čukarica
- ✓ Stari grad
- ✓ Surčin
- ✓ Lazarevac
- ✓ Mladenovac

GZZJZ nema predstavnika u savetima:

- Barajevo
- Grocka
- Zemun
- Rakovica

Kordinator saveta za zdravlje imenovan je u 6 opština: Barajevo, Palilula, Stari grad, Čukarica, Grocka i Zvezdara.
U 4 opštine: Zemun, Palilula, Rakovica i Savski venac, saveti za zdravlje nisu održali nijedan sastanak u 2021. i 2022. godini.

Oblasti javnog zdravlja koje su lokalne samouprave podržale kroz rad saveta za zdravlje

2021. godina

- ✓ Prevencija povređivanja u saobraćaju
- ✓ Rano otkrivanje bolesti
- ✓ Kontrola zdravstvene ispravnosti vode za piće

2022. godina

- ✓ Izrada akcionih planova za postupanje u kriznim i vanrednim situacijama
- ✓ Prevencija povređivanja u saobraćaju
- ✓ Kontrola zdravstvene ispravnosti vode za piće
- ✓ Unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite
- ✓ Rano otkrivanje bolesti
- ✓ Promocija zdravlja u zajednici i na radnom mestu
- ✓ Sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, hroničnih nezaraznih bolesti i povređivanja

Saradnja lokalne samouprave i Gradskog zavoda za javno zdravlje Beograd

Analiza zdravstvenog stanja stanovnika Beograda
(radi se godišnje i dostupna je na sajtu GZZJZ)

<https://www.zdravlje.org.rs/index.php/publikacije-1/66-pogledajte/publikacije/974-zdravstveno-stanje-stanovnika>

Gradski zavod za javno zdravlje uradio je

Analize zdravstvenog stanja stanovnika za gradske opštine:

- ✓ Mladenovac (2021. godine)
- ✓ Čukarica (2021. godine)
- ✓ Zvezdara (2023. godine)

Analize zdravstvenog stanja stanovništva imaju i opštine
Grocka i Stari grad

Zdravstveno promotivne kampanje kao deo partnerstva i saradnje

- **10 gradskih opština** i grad Beograd učestvovali su u sprovođenju zdravstveno promotivnih kampanja u 2021. i 2022. godini, zajedno sa partnerima - domovima zdravlja, Crvenim krstom Srbije i organizacijama civilnog društva.
- Realizovano je **68 zajedničkih zdravstveno promotivnih kampanja** i aktivnosti tokom 2021. i 2022. godine, koje su najčešće obuhvatale - sprovođenje preventivnih pregleda, promociju fizičke aktivnosti i prevenciju nasilja.
- Grad Beograd i gradske opštine finansirale su ukupno **44 programa** javnog zdravlja u oblasti promocije zdravlja i prevencije bolesti, tokom 2021. i 2022. godine, od kojih je 9 programa bilo na predlog instituta/zavoda za javno zdravlje.

Zaštita životne sredine kao deo partnerstva i saradnje

- *Program zaštite životne sredine* imaju samo grad Beograd i gradska opština Savski venac.
- *Plan kvaliteta vazduha, kratkoročni akcioni plan kvaliteta vazduha i lokalni registar izvora zagađivanja* ima samo grad Beograd.
- *Spisak objekata koji za vodosnabdevanje koriste individualne vodne objekte* ima samo opština Barajevo.
- O broju objekata na teritoriji opština koji nisu priključeni na sistem kanalizacione mreže JKP/JP-a nisu dostavljeni podaci, jedino je Grocka procenila da oko 80% objekata na teritoriji ove opštine nije priključeno na kanalizacionu mrežu.
- Opštine nemaju ni podatke o broju objekata koji nisu priključeni na sistem daljinskog grejanja, o broju novopriključenih objekata na sistem daljinskog grejanja, kao ni sačinjene registre individualnih ložišta.
- *Lokalni plan upravljanja otpadom* ima grad Beograd i 5 gradskih optina – Barajevo, Grocka, Surčin, Lazarevac i Savski venac.
- Veliki broj prijavljenih divljih deponija smeća u opštinama Beograda.

Širenje saznanja i uključivanje najširih slojeva stanovništva u akcije unapređenja životne sredine!

Prioritetne tematske oblasti saradnje lokalne samouprave i

Gradskog zavoda za javno zdravlje Beograd

- Rani razvoj dece, podrška roditeljima za odgovorno roditeljstvo i savetovališni rad sa roditeljima
- Unapređenje bezbednosti dece u različitim okruženjima
- Unapređenje kapaciteta prosvetnih radnika u oblasti zdravstvenog vaspitanja
- Očuvanje i unapređenje zdravlja mladih
- Zdrava ishrana
- Prevencija, rano otkrivanje i kontrola hroničnih nezaraznih bolesti i udrženih faktora rizika
- Prevencija polno prenosivih infekcija
- Unapređenje palijativnog zbrinjavanja
- Unapređenje praćenja oboljevanja od dijabetes melitusa i savetovališnog rada u okviru domova zdravlja
- Jačanje kapaciteta primarne zdravstvene zaštite u okviru preventivnog rada
- Unapređenje mentalnog zdravlja
- Unapređenje stomatološke zdravstvene zaštite

Umesto zaključka

- Formiranje Saveta za zdravlje u svim opštinama i realizacija aktivnosti.
- Postoji neujednačena dinamika i rezultati rada Saveta za zdravlje.
- Zaštita životne sredine je veliki izazov i neophodno je da bude značajniji deo partnerstva i saradnje različitih aktera u oblasti javnog zdravlja.

Mogući pravci delovanja:

- ✓ Osnaživanje gradskih opština i njihovih kapaciteta.
- ✓ Jačanje kapaciteta instituta i zavoda za javno zdravlje kao nosilaca delovanja u oblasti javnog zdravlja.
- ✓ Podsticanje partnerstva, kako bi jedinice lokalne samouprave bile spremnije i posvećenije unapređenju javnog zdravlja.

HVALA NA PAŽNJI